

Massornas politiska torgmöten eller de motiverades klubbar?

En studie av medborgardiskussioner på Internet

KIM STRANDBERG

ABSTRACT

Political mass discussions or closed societies for the motivated? – A study of citizens' discussions on the Internet

The growth of the Internet during the last decade has resulted in much scholarly attention. Supporters of the optimistic *mobilization* theory argue that cyber politics and cyber discussions are comparable and sometimes even superior to traditional politics. Moreover, this new form of politics has the potential of mobilizing new citizens into the realm of politics. Critics, however, argue from a *reinforcement* perspective that the effects of cyber politics are utterly limited. Even if the digital divide in Internet access were abolished, the proponents of the reinforcement perspective argue that politics on the Internet still appeals only to the politically "converted" citizens. In this study I focus on six Finnish electronic discussion boards. The main question asked is whether these electronic debates display traits of either the mobilization or the reinforcement theory. Is cyber politics mobilizing the masses or do the discussions resemble closed societies for the motivated?

Inledning

"Thus for the first time we have an opportunity to create artificial town meetings among populations that could not otherwise communicate"

Barber (1984, 274)

Den politiska kommunikationen upplevde under 1900-talet stora förändringar. Moderniseringsprocesser i samhället har dels försvagat partiernas fotfäste bland väljarna och dels ökat massmedias relativa makt i det politiskt kommunikativa systemet. Från att ha kommunicerat med väljarna via massmöten och partipress, kanaliserar de politiska partierna sina politiska budskap alltmer via privatägda massmedieformat (se t.ex. Norris 2001a; Salokangas 1999; Swanson och Mancini 1996). Journalistkåren har utvecklat en självständig yrkesidentitet och börjat arbeta enligt givna yrkesmönster vilka styrs av mediedramaturgiska tekniker (Altheide och Snow 1979; 1991; Asp 1986; Blumler och Gurevitch 1995; Carlson 2000;

Swanson och Mancini 1996). Partierna söker röster från hela väljararenan (Kirchheimer 1966) och medborgarna får allt större problem att skilja partierna åt. Antalet väljare utan självklar partiidentitet ökar vilket i sin tur har resulterat i att såväl partiernas medlemsantal som valdeltagandet sjunker (Djupsund och Carlson 2003, 40; Dalton 2000, 19–36; Mair och van Biezen 2001; Scarrow 2000, 79–101; Sundberg 1996, 236).

Internets explosiva framväxt under senare hälften av 1990-talet har väckt en hel del förhoppningar om återupplivning av den försvagade politiska kommunikationen och demokratin (se t.ex. Berman och Witzner 1997, 1313–1321; Dahl 1989, 519–522; Norris 1999a, 2–3). Internet innehar som kommunikationskanal flera teoretiska fördelar gentemot de kommunikationskanaler som de politiska aktörerna tidigare utnyttjat. Mediet utgör en relativt billig kommunikationskanal och sändaren har därtill full kontroll över budskapet. Internet anses även vara det första kommunikationsmediet som möjliggör verkligt interaktiva inslag. (Bimber

1999, 412; Coleman och Goetze 2001, 5; Kamarck 1999, 114; Stromer-Galley 2000, 112).

Politiska diskussionsforum på internet har ur en traditionell deltagandedemokratisk synvinkel ansetts utgöra det moderna samhällets motsvarighet till politiska torgmöten (se t.ex. Budge 1996, 28–31; Dahl 1989, 519). Diskussionsforumen utgör arenor i vilka alla medborgare kan diskutera, debattera och ventiler sina åsikter om det offentliga (Bentivegna 1998, 2–3; Hill och Hughes 1998, 2–3; Norris 1999b, 72; Rheingold 1993). Dessa debatter har en potential att förbättra medborgarnas politiska kunnande, intresse och sociala kapital (Barber 1984; Dahl 1989; Harwood och Lay 2001; Shah m.fl. 2001).

Osäkerhet föreligger dock huruvida den teoretiska potential som diskussionsforumen innehar realiserar i verkligheten. Frågan man således obönhörligen måste ställa är huruvida dessa forum verkligen används av medborgarna. Denna centrala frågeställning skall i denna studie besvaras genom en kvantitativ undersökning av finländska elektroniska diskussionsforum. Tidigare forskning har påvisat att politiken på internet i första hand aktiverar de politiskt motiverade medborgarna (se diskussionen nedan och t.ex. Davis 1999; Norris 1999a; 1999b; 2001d). Förefaller detta även vara fallet i Finland, ett land vars befolkning tillhör de mest internetuppkopplade i världen (Norris 2001c, 26)? Kan tecken på elektroniska politiska massmöten skönjas eller utgör diskussionsforumen bara de motiverades klubbar?

Elektroniska diskussionsforum – två teorier

Med avseende på medborgarnas deltagande i den elektroniska politiken brukar två olika teoretiska synsätt anföras; mobiliserings- och förstärkningsteorin (se t.ex. Norris 1999b). I det följande diskuteras dessa teorier mot den kontextuella bakgrund som elektroniska diskussionsforum utgör.

Grundtanken i *mobiliseringsteorin* är att politisk aktivitet på internet utgör en ny och mer lättillgänglig form av politiskt medborgardeltagande. Internet avlägsnar ett antal tänkbara hinder för medborgarnas deltagande i politiken. Mediets lättillgänglighet leder enligt mobiliseringsförespråkarna till att fler medborgare lockas till politiken. De medborgare som tidigare velat delta i politiken (däribland yngre medborgare) men som upplevt steget in i politikens värld för stort och krävande

har nu funnit den ideala inkörsporten. Detta eftersom kostnaderna för deltagandet är små, tids- och rumsavstånd saknar betydelse samtidigt som mediet erbjuder många varianter av interaktivitet (Coleman och Goetze 2001, 5; Gibson m.fl. 2002; Norris 1999a, 2–3; 1999b, 72; 2001d, 3). Därtill utgör internet en kommunikationskanal genom vilken sändaren av ett budskap kan kringgå massmedias intervention och således bibehålla full kontroll över budskapets innehåll (Berman och Witzner 1997, 1313–1321; Djupsund och Carlson 2003, 39–40; Gibson och Ward 1998, 15).

De elektroniska debatter som denna studie fokuserar på har även de tillskrivits mobiliserande egenskaper. De elektroniska diskussionsforumen ger alla medborgare möjlighet att var, och när som helst delta i politiska diskussioner (Bentivegna 1998, 8; Dahl 1989, 519). Barber (1984, 151) anför att kärnan i det han kallar för den starka demokratin är deltagandet i politiken via bl.a. medborgardiskussioner. Likaledes menar Budge att elektroniska debatter i princip kunde likställas med vilken form av politiskt samtal som helst. Dylika elektroniska debatter anser Budge utgöra varianter av direkt demokrati (1996, 30):

”Not only does this form of participation have greater educative effects for the individual, it also strengthens the social and personal links without which democracy becomes simply a set of purely formal procedures. In turn social ties strengthen willingness to compromise and strengthen the ability to offer alternatives on policies [...] In short, face-to-face contact produces ‘rich talk’ rather than formal debate, which is a highly desirable outcome. [...] Surely, though, popular debate and discussion, however conducted, have certain characteristics in common which make them recognizably the same. [...] Both electronic and face-to-face debates can be regarded therefore as variants of direct democracy...”

Budge (1996, 29–30)

Som en motpol till den optimistiska mobiliseringsteorin har ett i stort sett motsatt synsätt på internetpolitiken vuxit fram. Detta mer försiktiga, och ibland pessimistiska, synsätt brukar kallas för *förstärkningsteorin*. Grundtanken i förstärkningsteorin är att internet inte kommer att återuppliva det politiska medborgardeltagandet såsom mobiliseringsförespråkarna tror (Davis 1999, 2; Norris 1999b, 72–73; Norris 2001b, 217–219). Det blir

snarare frågan om att politiken på internet endast lockar de "redan frälsta" (se t.ex. Norris 2001d).

Allmänt taget finns det många skäl till försiktighet inför den digitala politiken. I en relativt pessimistisk anda anser Bimber (2000, 332) att det ökade informationsflödet och spektrumutbudet som internet för med sig inte nödvändigtvis behöver rädda demokratin. Istället är det fullt möjligt att det medborgerliga engagemanget ytterligare fragmenteras i små grupperingar med föga samhörighet (se även Barber 1998). Även Dahl (1989, 520) manar till försiktighet angående de elektroniska diskussionsforumen. Härvidlag anför han att det inte finns några garantier för att deltagandet i elektroniska debatter verkligen förbättrar medborgarnas politiska kunnande. Han påpekar även risken för att den politiska eliten utnyttjar den nya teknologin i syfte att befästa sin maktposition och således motverkar direktdemokratis ideal. Budge nämner därtill att frågetecken kring de elektroniska debatternas kvalitet innebär att man ännu inte kan likställa dessa debatter med fysiska personliga samtal (Budge 1996, 31–32). Strandberg (2003) fann indikationer på att denna farhåga är befogad; vissa diskussionsforum uppvisar ett diskussionsklimat som rent av kunde betecknas som antagonistiskt (jfr. Bentivegna 1998; Löfgren 2001). Diskussionsforumens förmåga att skapa det "starka demokratiska samtal" som Barber (1984) eftersträvar kan därmed ifrågasättas.

Fokuserat på medborgaraktiviteten på internet kan man framföra ytterligare invändningar mot mobiliseringsteorins visioner. Förstärkningsteorins förespråkare har här påvisat två orsaker till varför massorna inte kommer att mobiliseras via internet. För det första är de teknologiska resurser som krävs för att använda internet ojämnt fördelade. På det globala planet finns en klyfta mellan den norra hemisfärens rika industriländer och den södra hemisfärens fattiga U-länder sett till internetanvändningen per capita (se Coleman och Goetze 2001, 16; Norris 2001b, kap 3). Likaledes återfinns en liknande klyfta mellan länder i Europa. De sydeuropeiska länderna uppvisar klart lägre internetanvändning per capita än främst de skandinaviska och i viss mån de övriga nordeuropeiska länderna (Norris 2000). Således är det främst invånarna i vissa länder, däribland Finland, som i större skala hittills innehar de nödvändiga resurserna för att kunna ta del av internetpolitiken. På det nationella planet återfinns därtill även en socioekonomisk

klyfta sett till fördelningen av IT-resurser. De medborgare som använder internet uppvisar vissa gemensamma demografiska drag. De politiska internetanvändarna är vanligtvis unga, högtbildade män med hög inkomst (Gibson m.fl. 2002; Norris 2001b, kap. 4). Kvinnors användning av internet i politiskt syfte ökar dock något vilket på sikt kan innebära en utjämning av könsklyftan (Gibson och Ward 1999; Gibson m.fl. 2002). Bimber påpekar att dessa demografiska egenskaper långt påminner om den grupp av människor som annars brukar delta i politisk aktivitet (Bimber 1999, 411–412). De teknologiska resurserna är alltså ojämnt fördelade bland medborgarna, både globalt och socioekonomiskt sett. Man kan prata om en resursbaserad förstärkningsteori (jfr. Strandberg 2003, 21–24). Vi har en klyfta mellan de som har tillgång till politisk information och de som saknar denna tillgång.

För det andra, givet att de teknologiska resurserna skulle vara jämnt fördelade, hävdar förstärkningsteorins förespråkare att politiken på internet ändå bara mobiliserar medborgare som redan är intresserade av politik (Gibson och Ward 1999, 33; Hill och Hughes 1998, 185–186; Norris 1999a, 9–10; 1999b, 2001b, kap. 11). Denna något mer moderata förstärkningvision framhåller således att användningen av internet i praktiken inte kommer att vare sig förbättra eller försämra det befintliga politiska deltagandet (se diskussionen framöver och t.ex. Norris 2001b, 98). Djupsund och Carlson påpekar att internet skiljer sig från traditionella massmedier på en väsentlig punkt: Internet kräver att medborgaren aktivt söker den information man vill ha medan exempelvis televisionen exponerar den passiva medborgaren för de politiska budskapen (Djupsund och Carlson 2003, 41). Hill och Hughes (1998, 186) konstaterar likaledes följande angående internet: "People can tune into any 'channel' they desire, and choose *their* level of interactivity". Norris (2001b, 219–228) påpekar att det som då styr medborgarens val bland det massiva utbudet på internet är deras tidigare kunskap om, förtroende och intresse för politik. Denna variant av förstärkningsteorin kan även benämnas den motivationsbaserade förstärkningsteorin (jfr. Strandberg 2003, 24–25). Davis summerar de centrala tankegångarna i denna teori:

"However, the mere existence of communication technology does not transform people into

political animals. Similarly, the Internet does not cause people to suddenly become politically active or even interested. Rather political behavior will remain essentially the same regardless of technological innovations designed to disseminate more political information.”

Davis (1999, 8)

Internet blir således endast ett nytt sätt för de politiskt motiverade medborgarna att utöva traditionella politiska aktiviteter på (Norris 1999a, 9–10; 1999b).

Forskningsresultat har pekat på att tankegångarna i den motivationsbaserade förstärkningsteorin hittills förefaller vara korrekta. Detta i synnerhet med avseende på deltagandet i mer krävande former av politisk aktivitet på internet, exempelvis politiska diskussioner (Cornfield m.fl. 2003, 20; Norris 1999b). Norris fann (1999b) att endast fyra procent av de amerikanska internetanvändarna någon gång deltagit i politiska diskussioner på internet inför 1996 års presidentval och 1998 års kongressval. I dagsläget har denna siffra stigit något till sju procent (Cornfield m.fl. 2003, 20). Det oaktat är medborgarnas intresse för denna form av elektroniskt politiskt deltagande fortfarande mycket litet. Norris fann även i ovannämnda studie (1999b, 88–89) att de som använde internet politiskt redan var bland de mest politiskt motiverade, intresserade och informerade. Gibson och Ward (1999, 14) menar likaledes att det ytterst avgörande för de europeiska medborgarnas intresse för elektroniska politiska diskussioner är deras tidiga intresse för vanliga politiska debatter.

Syfte och frågeställningar

Syftet för denna studie är:

Att utröna vilkendera av mobiliserings- och förstärkningsteorin som i en finländsk kontext i dagsläget bäst överensstämmer med verkligheten.

Finland befinner sig globalt sett i täten med avseende på medborgarnas tillgång till internet. I maj 2002 hade hela 51,9 % av befolkningen tillgång till internet¹. Finland har därtill legat länge i täten

av denna statistik (se t.ex. Norris 2001c) vilket innebär att medborgarna torde vara relativt bekanta med de olika alternativ som man kan välja bland på internet. Politiken på internet torde således inte vara helt okänd för de finländska internetanvändarna. Teoretiskt sett är den resursbaserade klyftan således bland de minsta i hela världen. Då de teknologiska resurserna i Finland kan anses vara bland de mest jämnt fördelade i hela världen öppnar den finländska kontexten upp möjligheter att testa de motivationsbaserade mobiliserings- och förstärkningsteorierna. Den huvudsakliga frågeställningen som jag vill besvara i denna studie blir således:

F1: Vilka indikationer på endera mobiliserings- eller förstärkningsteorin kan skönjas i den kvantitativa medborgaraktiviteten på finländska elektroniska diskussionsforum?

Är de elektroniska torgmötena verkligen torgmöten, eller är det endast ett fåtal medborgare som väljer att utnyttja dessa forum? Diskussionsforum på internet anses vara en av de mer krävande formerna av politiskt deltagande (Gibson och Ward 1999; Norris 1999b). Barber anser att det är först när massorna börjar diskutera och debattera det offentliga som de upphör att vara massor och blir medborgare (Barber 1984, 155). Genom att studera dessa forum får vi indikationer på huruvida de finländska internetanvändarna vill ta steget in i det elektroniska medborgarskapet.

De elektroniska debatterna kan förbättra medborgarnas politiska kunnande, intresse och sociala kapital (Harwood och Lay 2001; Shah m.fl. 2001). För att åstadkomma detta krävs det dock att debatter verkligen äger rum. Även om många medborgare sänder debattinlägg till de elektroniska forumen, och även om diskussionerna består av hundratals enskilda debattinlägg är det viktiga ändå huruvida medborgarna verkligen diskuterar med varandra och inte till varandra (se t.ex. Löfgren 2001, 87; Wilhelm 1999, 160). Barber (1984) nämner det starka politiska samtalet som en av den starka demokratins viktigaste beståndsdelar. Han anför följande om detta samtal:

”Strong democratic talk, then, always involves listening as well as speaking, feeling as well as thinking, and acting as well as reflecting”

Barber (1984, 178)

¹ Enligt Nua Internet Surveys statistik, tillgänglig på [www.nua.com: <URL:http://www.nua.com/surveys/how_many_online/europe.html>](http://www.nua.com/surveys/how_many_online/europe.html), besökt i juni 2003.

Utan detta utbyte av idéer kommer de elektroniska debatterna aldrig att kunna skapa de fördelaktiga effekter som mobiliseringsförespråkarna har framfört. Följande fråga måste därmed även besvaras i denna studie:

F2: *Uppvisar den kvantitativa aktiviteten på diskussionsforumen indikationer på debatter och meningsubbyte, eller består diskussionerna främst av "monologer"?*

Slutligen bör man även ta i beaktande att medan internets historia sträcker sig flera decennier tillbaka är det trots allt under en mycket kort tidsrymd på dryga 10 år den huvudsakliga spridningen av mediet har ägt rum (Hill och Hughes 1998, kap 1). Utvecklingen har varit explosionsartad och bara i Finland har antalet internetanvändare femdubblats sedan 1997². Utvecklingen kommer med säkerhet att fortgå och även påverka medborgarnas politiska aktiviteter på internet. Kandidater och partier kommer att marknadsföra sina webbplatser allt mer via metakampanjer i samband med övrig politisk reklam (Carlson och Djupsund 2001, 85). Politiken på internet får därmed mer utrymme i traditionella massmedia vilket rimligtvis borde öka medborgarnas kännedom om dess existens. En tredje frågeställning, och en följdfråga bör uppställas:

F3: *Hur har den kvantitativa aktiviteten på de elektroniska diskussionsforumen utvecklats över en viss tidsperiod, går trenderna mot ökad mobilisering eller mer förstärkning?*

F3a: *Finns det skillnader i diskussionsaktiviteten mellan olika elektoral kontexter, hur återspeglas t.ex. den ökande medieexponeringen, speciellt i valtider (se t.ex. Asp 1986, 108), i aktiviteten på forumen?*

Metod och material

Materialet för undersökningen samlas in från sex finländska diskussionsforum. Fyra forum är knutna till politiska partier och två befinner sig på en s.k. webbportal. Centern representeras av två forum; ett öppet forum och ett forum för partimed-

lemmar. Ett slutet medlemsforum³ kunde i teorin avsevärt begränsa antalet potentiella användare men emedan partimedlemmarnas antal i Centern uppgår till ca 200 000⁴ uppgår det slutna forumets potentiella användarskara således i teorin ändå till ca 100 000⁵ användare. Genom att inkludera Centerns medlemsforum i analysen kan vi granska de politiskt intresserade medborgarnas aktivitet på internet. Utnyttjar partimedlemmarna de möjligheter till intern debatt som diskussionsforumen erbjuder? Förutom centerns två diskussionsforum inkluderas även ett forum från Samlingspartiets webbplats. Detta forum är öppet för alla medborgare som registrerar sitt namn och sin e-postadress. Det sista partiknutna forumet är Gröna Förbundets forum, även det öppet för alla efter registrering. De partibundna forumen valdes främst ut på basis av deras tillgänglighet. Därmed har t.ex. Socialdemokraternas forum uteslutits eftersom detta forum lades ner under kodningsperiodens gång. Därtill inkluderades endast partiknutna forum vilka innehar den största teoretiska potentialen i form av tänkbara användare. Härvidlag utgör Samlingspartiet och Centern ett självklart val emedan deras väljarstöd tillhör de högsta i hela landet⁶. Därtill inkluderas Gröna Förbundets forum eftersom partiets anhängare visat sig tillhöra de befolkningsgrupper som använder internet proportionellt sett mer än andra (Norris 2001b, 158). Detta innebär att en relativt större del av partiets anhängare torde ha tillgång till IT-resurser än andra partiers anhängare.

Undersökningsmaterialet kompletteras med två diskussionsforum belägna på en icke-partibunden webbportal; jippii.fi⁷. Såväl ett politiskt som ett

³ Jag fick tillgång till det slutna forumet endast genom att bli medlem i Centern

⁴ Enligt Centerns webbplats: <URL:http://www.keskusta.fi/keskusta/jasenyy>, besökt i juni 2003.

⁵ Eftersom Centerns största väljarstöd återfinns i de rurala delarna av Finland där internetanvändningen uppgår till ca 50 %. Källa: Nordic Information Society Statistics 2002, tillgänglig på url-adress: <URL:http://www.stat.fi/tk/yr/tie-toyhteiskunta/nordic_iss_02.pdf>

⁶ Enligt statistikcentralens valstatistik: <URL:http://www.stat.fi/tk/he/vaalit/vaalit2003/vaalit2003_vaalitilastot_aspuoluekannatus.html>

⁷ Webbportalen jippii.fi var enligt Alexa web rankings (URL:http://www.alexa.com>, besökt i juni 2003) statistik den mest besökta portalen i Finland under det första halvåret 2003. Detta innebär att den teoretiska användarskaran är stor.

² Enligt Nua Internet Surveys statistik, tillgänglig på www.nua.com: <URL:http://www.nua.com/surveys/how_many_online/europe.html>, besökt i juni 2003.

Tabell 1. Fördelningen (antal och procent) av diskussionstrådar bland de partiknutna forumen vid de tre kodningstidpunkterna.

Forum	Tidpunkt							
	T1		T2		T3		Totalt	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Centern	34	6,6 %	227	15,0 %	113	13,8 %	374	11,8 %
Centerns medl.	0	0,0 %	18	1,2 %	19	2,3 %	37	1,2 %
Saml.	412	79,4 %	1132	75,0 %	600	73,3 %	2144	75,9 %
Gröna	73	14,1 %	132	8,7 %	87	10,6 %	292	11,1 %
Totalt:	519	100 %	1509	100 %	819	100 %	2847	100 %

icke-politiskt diskussionsforum kodas för samma variabler som de partiknutna forumen. Då de politiska partiernas egna forum eventuellt kunde avskräcka många medborgare förefaller inkluderingen av icke partiknutna forum motiverat för att erbjuda en mer heltäckande bild över de elektroniska diskussionerna. Eftersom båda forumen därtill befinner sig inom samma kontext (webbportalen jippii.fi) ger en kvantitativ komparation av aktiviteten på forumen en klar indikation över medborgarnas preferenser. Om politik verkligen är att predika för ”de frälsta”, vilket förstärkningsteoriens förespråkare hävdar, borde aktiviteten på det politiska forumet var lägre än på det icke-politiska.

Undersökningsmetoden för studien är kvantitativ. Aktiviteten på samtliga forum granskas utgående från de s.k. diskussionstrådarna. Med diskussionstråd avses det nätverk av enskilda meddelanden som bygger upp en elektronisk debatt. Diskussionstrådarna kan innehålla olika antal enskilda meddelanden förgrenat på många olika svarsnivåer. Varje enskild diskussionstråd kodas för längd (antalet enskilda meddelanden), antalet diskussionsnivåer (diskussionsdjup) och debattörer (antalet medborgare som deltar i debatten). Huruvida en kvantitativ metod är den lämpligaste för att besvara de frågor som ställs i denna studie är inte utom allt tvivel. I den sammanfattande diskussionen reflekterar jag därför mer ingående kring studiens validitet, och föreslår alternativa metodologiska lösningar inför framtida studier.

Materialet analyseras genom att konstruera diverse mått över aktiviteten på diskussionsforumen. Kodningen sker under två veckors tid vid tre olika tidpunkter emedan frågeställningarna F3 och F3a vill beskriva utvecklingen över tid och i olika elektoral kontexter. Därmed kodades aktiviteten

på forumen först 11.03.02–24.03.02 (i fortsättningen betecknad T1) vid en tidpunkt då inget politiskt val ägde rum. Därefter kodades aktiviteten på samma forum 03.03.03–16.03.03 (betecknad T2) inför det finländska riksdagsvalet⁸. Slutligen kodades aktiviteten en tredje gång 26.05.03–08.06.03 (betecknad T3) för att kontrollera eventuella valeffekter och samtidigt erbjuda en bild över utvecklingen över tid. Forumen på webbportalen jippii.fi granskas endast vid den första tidpunkten eftersom forumet därefter har övergått till registrering av sina användare vilket hade kunnat påverka resultaten vid en longitudinell jämförelse. Kodningen av diskussionstrådarna sker med två dygns fördröjning⁹ emedan debatterna därmed får tillräcklig tid att utvecklas.

Resultat

Aktiviteten på de olika forumen

Totalt kodades 2847 diskussionstrådar vid de tre kodningsperioderna. En granskning av fördelningen av aktiviteten bland de olika forumen ger vid handen att Samlingspartiets forum står för merparten av aktiviteten. Tabell 1 beskriver fördelningen av diskussionstrådarna.

⁸ Ett stort tack till pol.stud. Tom Sörhannus som förtjänstfullt skötte kodningen vid denna tidpunkt. Reliabiliteten mellan kodarna testades enligt formeln som Holsti föreslår (1969, 140), resultatet blev godkända $r = .91$.

⁹ Centerns öppna forum kodas p.g.a. forumets tekniska konstruktion med endast ett dygns fördröjning. Komparationer mellan de olika forumen är således behäftade med vissa osäkerhetsmoment och bör endast ses som riktgivande. Däremot är longitudinella komparationer inom forumet fullt möjliga.

Tabell 2. Genomsnittlig livlighetsgrad för de partikutna forumen vid de tre kodningstidpunkterna.

Forum	Tidpunkt					
	T1 a)		T2 b)		T3 c)	
	N	Livlighet	N	Livlighet	N	Livlighet
		$\bar{X}$		$\bar{X}$		$\bar{X}$
Centern	34	0,36	227	0,48	113	0,50
Centerns medl.	saknas	saknas	18	0,22	19	0,32
Samlingspartiet	412	0,75	1132	0,72	600	0,74
Gröna Förbundet d)	73	0,19	132	0,29	87	0,40
Totalt & genomsnitt	519	0,57	1509	0,43	819	0,49

a) Skillnaderna mellan forumen är signifikanta $F = 143.771$ ($df = 2$) $p = .000$

b) Skillnaderna mellan forumen är signifikanta $F = 106.285$ ($df = 3$) $p = .000$

c) Skillnaderna mellan forumen är signifikanta $F = 47.238$ ($df = 3$) $p = .000$

d) Skillnaderna över tid är signifikanta för Gröna förbundets del $F = 6.154$ ($df = 3$) $p = .000$ I övriga fall uppnåddes inte statistisk signifikans.

Aktiviteten är klart störst på Samlingspartiets forum vid samtliga tidpunkter. Sammantaget var aktiviteten sett till antalet diskussionstrådar störst vid tidpunkt 2 inför riksdagsvalet 2003. Eventuellt är detta en följd av den ökande uppmärksamheten och de metakampanjer som inför ett val förs i traditionella massmedier (Asp 1986, 108; Carlson & Djupsund 2001, 85). Noterbart är även den marginala aktiviteten på Centerns medlemsforum. Fördelningen av diskussionstrådarna vittnar om en omfattande diskussion på åtminstone några av forumen. I det följande granskas aktiviteten på djupet utgående från olika kvalitetsmått.

Debatternas livlighet och intensitet

Det starka demokratiska samtalet innebär enligt Barber (1984, 178) att debatter verkligen blir ett fortgående utbyte av idéer, tankar och synpunkter. Att man lyssnar såväl som pratar. Diskussionerna bör således uppvisa både livskraft och intensitet. I det följande belyses dessa två aspekter.

Bentivegna (1998, 5) använder förhållandet mellan det första originalmeddelandet och de påföljande svarsmeddelandena som ett mått på debattens livlighet. Måttet kan beräknas enligt formeln $1 - (O/\sum m)$ där O står för originalmeddelandet och $\sum m$ för det totala antalet meddelanden i en enskild diskussionstråd. Ju närmare 1 som värdet kommer desto bättre livlighet uppvisar debatten i diskussionstrådarna. I tabell 2 nedan beskrivs livligheten, operationaliserad enligt Bentivegnas för-

slag, för de partikutna forumen vid de tre kodningstidpunkterna.

Livligheten på forumen är överlag svag, som bäst var den i genomsnitt endast 0,57 (vid T1) vilket innebär att nära nog hälften av diskussionstrådarna endast består av två meddelanden. Däremot uppvisar Samlingspartiets forum en något bättre livlighet än de andra forumen. Livligheten är genomgående sämst på Gröna Förbundets forum, här är dock trenden att livligheten signifikant stigit över tid. Även överlag antyder resultaten i tabell 2 att utvecklingen går mot bättre livlighet även om statistisk signifikans inte kunde nås för de andra forumen. Det förefaller dock som om debatterna ändå fortfarande blir väldigt korta på tre av fyra forum. Den elektorala kontexten vid tidpunkt 2 förefaller inte signifikant ha påverkat livligheten på forumen det större antalet diskussionstrådar till trots.

Diskussionsintensitet kan mätas på olika sätt. Hill och Hughes (1998, 56) menar t.ex. att diskussionsträdens längd (mätt i antal enskilda meddelanden) vittnar om debattens intensitet. Man kan dock ifrågasätta en dylik operationalisering av begreppet intensitet. En lång diskussionstråd innebär nödvändigtvis inte en intensiv diskussion emedan hela debatten i teorin kanske bara förs som turvisa dialoger mellan den medborgare som postade originalmeddelandet och andra medborgare. I så fall skulle hela debatten bara bestå av kommentarer på originalmeddelandet istället för flera underdiskussioner i vilka debatten utvecklas och fördjupas.

Tabell 3. Genomsnittlig intensitetsgrad för de partiknutna forumen vid de tre kodningstidpunkterna.

Forum	Tidpunkt					
	T1 a)		T2 b)		T3 c)	
	N	Intensitet	N	Intensitet	N	Intensitet
		$\bar{X}$		$\bar{X}$		$\bar{X}$
Centern d)	34	6,32	227	13,86	113	22,25
Centerns medlemsforum	0	saknas	18	5,23	19	4,47
Samlingspartiet e)	412	118,31	1132	87,73	600	119,75
Gröna Förbundet f)	73	6,15	132	5,17	87	11,17
Totalt & genomsnitt	519	32,70	1509	28,00	819	39,41

a) Skillnaderna mellan forumen är signifikanta $F = 10.390$ ($df = 2$) $p = .000$

b) Skillnaderna mellan forumen är signifikanta $F = 19.187$ ($df = 3$) $p = .000$

c) Skillnaderna mellan forumen är signifikanta $F = 13.627$ ($df = 3$) $p = .000$

d) Skillnaderna över tid är signifikanta $F = 4.565$ ($df = 2$) $p < .05$

e) Skillnaderna över tid är signifikanta $F = 5.395$ ($df = 2$) $p < .01$

f) Skillnaderna över tid är signifikanta $F = 3.355$ ($df = 2$) $p < .05$

Begreppet kräver snarare ett mått som både beskriver trådens längd och som även påvisar hur förgrenad (på diskussionsnivåer) diskussionstråden är. Begreppet intensitet operationaliseras därför i denna studie medelst ett kombinationsmått beskrivande intensitetsgraden i varje diskussionstråd. Måttet räknas ut enligt formeln $\sum m * \sum n$ där $\sum m$ står för det totala antalet enskilda meddelanden i diskussionstråden och där $\sum n$ står för det totala antalet diskussionsnivåer i tråden. Ju högre värde på måttet ju högre intensitet (längd och nivåer) i diskussionstråden. Notera dock att detta mått ger kraftigt utslag på eventuella skillnader mellan forumen och därför inte bör tolkas som ett absolut värde utan endast användas i jämförelser forumen emellan. Tabell 3 nedan visar intensiteten enligt denna operationalisering för de partiknutna forumen vid de tre kodningstidpunkterna.

Samlingspartiets forum uppvisar den klart högsta genomsnittliga intensitetsgraden vid varje kodningstidpunkt. På de övriga forumen kan intensiteten däremot betecknas som mycket låg. Trenden över tid påvisar ändå ett antal signifikanta steg mot bättre intensitet. Exempelvis har intensitetsgraden på Centerns öppna forum signifikant nästan fyrdubblats från tidpunkt 1 till tidpunkt 2. Precis som för livligheten är det även för intensitetens del svårt att spåra starka effekter av den exceptionella politiska kontexten vid tidpunkt 2. Beaktansvärd är i detta avseende dock den svaga nedgång i

intensitet som sker på forumen (undantaget Centern) vid tidpunkt 2.

Granskningen av diskussionernas livlighet och intensitet har visat att endast ett av de fyra partiknutna forumen visar tecken på det starka demokratiska samtalet som Barber eftersträvar (Barber 1984, 178). Samlingspartiets forum har signifikant bättre livlighet och intensitet än de övriga partiknutna forumen. Således uppvisar ett diskussionsforum med livliga diskussioner även relativt intensiva diskussioner¹⁰. Överlag saknas såväl livlighet som intensitet i diskussionerna på de övriga forumen. Utvecklingen över tid ger ändå ett visst hopp om förbättring emedan vissa signifikanta förbättringar kunde skönjas i granskningen. Överlag förefaller ändå farhågorna och skepsisen (se t.ex. Budge 1996, 31–32; Dahl 1989, 520) gentemot diskussionsforumens kvalitativa aspekter korrekta.

Medborgarna i debatterna

I det följande granskas medborgarna som debatterar på forumen. Detta görs i syftet att utröna huruvida indikationer på endera mobiliserings- eller

¹⁰ Detta är givetvis föga överraskande eftersom både livlighets- och intensitetsmåttet delvis baseras på antalet enskilda meddelanden i varje diskussionstråd. Som kuriosum kan nämnas att korrelationen de två aspekterna emellan är $R = .351$ $p < .00$.

Tabell 4. Genomsnittligt antal debattörer och genomsnittlig monopoliseringsgrad för de partikutna forumen vid de tre kodningstidpunkterna.

Forum	Tidpunkt								
	T1			T2			T3		
	N	Debattör. a)	Monopol. b)	N	Debattör. c)	Monopol. d)	N	Debattör. e)	Monopol. f)
		$\bar{X}$	$\bar{X}$		$\bar{X}$	$\bar{X}$		$\bar{X}$	$\bar{X}$
Centern g)	34	1,74	1,25	227	2,48	1,28	113	2,50	1,43
Centerns medl.	0	saknas	saknas	18	1,39	1,22	19	1,58	1,23
Saml. h)	412	4,87	2,07	1132	4,42	1,96	600	5,04	2,07
Gröna i)	73	1,58	1,10	132	1,80	1,21	87	2,59	1,19
Totalt & genomsnitt	519	2,05	1,11	1509	2,52	1,42	819	2,93	1,48

a) Skillnaderna mellan forumen är signifikanta $F = 70.862$ ($df = 2$) $p = .000$

b) Skillnaderna mellan forumen är signifikanta $F = 20.973$ ($df = 2$) $p = .000$

c) Skillnaderna mellan forumen är signifikanta $F = 76.721$ ($df = 3$) $p = .000$

d) Skillnaderna mellan forumen är signifikanta $F = 34.373$ ($df = 3$) $p = .000$

e) Skillnaderna mellan forumen är signifikanta $F = 45.452$ ($df = 3$) $p = .000$

f) Skillnaderna mellan forumen är signifikanta $F = 19.859$ ($df = 3$) $p = .000$

g) Skillnaderna över tid för antalet debattörer är signifikanta $F = 2.784$ ($df = 3$) $p < .05$

h) Skillnaderna över tid för antalet debattörer är signifikanta $F = 6.882$ ($df = 3$) $p = .000$

i) Skillnaderna över tid för antalet debattörer är signifikanta $F = 7.011$ ($df = 3$) $p = .000$

förstärkningsteorin kan skönjas i medborgarnas aktivitet på forumen.

Granskningen av medborgarna på forumen görs genom att beskriva två aspekter. För det första redovisas det genomsnittliga antalet medborgare som deltar i varje diskussionstråd på de partikutna forumen¹¹. Detta ger en fingervisning om hur många medborgare som verkligen diskuterar politik på internet. Ser vi tecken på politiska massmöten eller på ”de motiverades klubbar”? För det andra beskrivs den s.k. monopoliseringsgraden på varje forum. Denna beräknas enligt formeln $\sum m / \sum d$ där $\sum m$ står för det totala antalet meddelanden i diskussionstråden och där $\sum d$ står för det totala antalet enskilda debattörer i diskussionstråden. Monopoliseringsgraden beskriver således hur många meddelanden varje enskild debattör postat. Enligt Bentivegna (1998, 6) innebär en hög mono-

poliseringsgrad att ett fåtal debattörer diskuterar mycket med varandra och att många andra medborgare utesluts från diskussionen. I ett sådant fall är det föga troligt att diskussionsforumen lyckas mobilisera medborgarna och blåsa liv i den demokratiska dialogen. Tabell 4 nedan beskriver det genomsnittliga antalet medborgare och monopoliseringsgraden för de partikutna forumen vid de tre kodningstidpunkterna.

Samlingspartiets forum avviker återigen från de andra forumen. Antalet debattörer och även monopoliseringsgraden är signifikant högre än på de andra forumen. Sammantaget uppvisar diskussionerna dock få tecken på monopolisering trots det synnerligen låga antalet debattörer. Diskussionstrådarna domineras inte av ett fåtal debattörer utan snarare deltar alla ungefär lika mycket i varje diskussionstråd. Icke desto mindre är resultaten i tabell 4 ändå beklämmande med tanke på forumens mobiliseringspotential. Det genomsnittliga antalet medborgare som diskuterar på forumen är så lågt att diskussionerna knappast kan anses ha mobiliserat massorna. Upptäckten får ytterligare stöd genom att granska det högsta antalet olika debattörer som förekommit i någon av de total 2847 diskussion-

¹¹ Härvidlag är urskiljandet av enskilda medborgare ibland problematiskt eftersom deltagandet i samtliga forum långt bygger på pseudonymer. Således finns inga garantier för att samma medborgare inte deltar under flera olika pseudonymer. Problemet är dessvärre omöjligt att kringgå och måste hållas i åtanke inför resultatredovisningen.

strådar som kodades. 18 olika debattörer uppmättes i en diskussionstråd på Samlingspartiets forum, ett resultat som givetvis är bra i ljuset av tabell 4 men som i en större kontext även det är oroväckande. Resultaten i tabell 4 kan dock inte anses fullständiga. Även om antalet medborgare som faktiskt deltar i debatten troligtvis är ett relativt bra mått på medborgarmobiliseringen förmår undersökningsmetoden ändå inte fånga upp de medborgare som endast följer debatterna passivt genom att läsa andras inlägg. Dylika data hade givetvis ytterligare gett en fingervisning om medborgarnas intresse för politik på internet. Sammantaget deltog dock högst åtta olika medborgare i 91,7 % av diskussionstrådarna på alla forum så medborgarnas intresse för debatterna förefaller onekligen litet. I övrigt kan en liten ljusglimt i medborgarmobiliseringen skönjas om man ser till utvecklingstendensen; antalet olika debattörer har signifikant ökat svagt mellan varje kodningstidpunkt på tre av fyra forum.

Politik eller musik? – om medborgaren själv får välja

Resultatredovisningen avrundas här genom att granska två forum belägna på webbportalen jippii.fi. Webbportalen erbjuder användarna en

Tabell 5. Jämförelse av genomsnittligt antal debattörer, monopoliseringsgrad, genomsnittlig livlighet och genomsnittlig intensitet för de två forumen på webbportalen.

Aspekt	Temata	
	Politik	Musik
	$\bar{X}$	$\bar{X}$
Livlighet a)	0,63	0,71
Intensitet b)	14,61	30,80
Debattörer c)	3,08	4,20
Monopol. d)	1,31	1,54
N	567	859

- a) Skillnaderna är signifikanta $t = 5.975$ ($df = 1241$)
 $p = .000$
 b) Skillnaderna är signifikanta $t = -9.378$ ($df = 1236$)
 $p = .000$
 c) Skillnaderna är signifikanta $t = -9.381$ ($df = 1406$)
 $p = .000$
 d) Skillnaderna är signifikanta $t = -6.651$ ($df = 1391$)
 $p = .000$

mängd olika diskussionsforum kring olika temata. De val som medborgarna gör bland dessa olika temata görs inte på basis av tillgänglighet emedan den yttre kontexten för samtliga forum är densamma. Det är snarare användarnas tidigare preferenser, erfarenheter och motivation som styr deras val. Här syns tydliga paralleller till diskussionen kring den motivationsbaserade förstärkningsteorin som fördes i teoriavsnittet. Därvidlag menade Norris (2001b, 219–228) att det som styr medborgarens val bland det massiva utbudet på internet är deras tidigare kunskap om, tillit till och intresse för politik. Likaledes är det sannolikt att samma mekanismer styr medborgarna i deras val av diskussionsforum på webbportalen. Medborgaraktiviteten på de båda forumen granskas för livlighet, intensitet, antalet debattörer och monopoliseringsgrad. Hur står sig politiken på internet gentemot en annan diskussionstematik om medborgarna själva får välja?

Valet av icke-politisk tematik föll på ett musikforum. Denna tematik valdes för att den teoretiska användarskaran, så långt som möjligt, skall likna den teoretiska användarskaran för ett politiskt forum. Här finns självklart vissa osäkerhetsmoment, exempelvis kan musik eventuellt locka yngre användare i större utsträckning än politik. Bland de övriga forum som återfanns på webbportalen vore osäkerhetsmomenten dock ännu fler. Detta eftersom många temata klart appellerade till ettdera könet¹². Tabell 5 nedan beskriver resultatet av jämförelsen mellan det politiska forumet och musikforumet. Notera att denna granskning endast gjordes vid tidpunkt 1 eftersom webbportalen därefter har övergått till registrering av sina användare.

Det icke-politiska forumet uppvisar signifikant bättre värden på de flesta jämförelsepunkterna. Fler medborgare väljer att diskutera musik än politik sett till medelvärden i tabell 5. En djupare granskning av det högsta antalet enskilda medborgare som förekom i diskussionerna på forumen resulterade i 11 debattörer för det politiska forumets del och 23 debattörer för musikforumets del. Därtill uppvisar debatterna på musikforumet såväl bättre livlighet som bättre intensitet. Monopoliseringsgraden påvisar att debatterna på det politiska forumet är något mindre monopoliserade än på musikforumet. Monopoliseringsgraden kan dock

¹² Exempel på andra temata är: ishockey, bröllop, fotboll, hus och trädgård, bilar, familjen, hans, hennes etc.

överlag betecknas som låg på båda forumen. Noterbart är att det totala antalet diskussionstrådar på det politiska forumet endast uppgår till 66 % av aktiviteten på musikforumet. Resultaten av jämförelsen i tabell 5 antyder att fler medborgare väljer att diskutera musik framom politik och dessa även diskuterar mer livligt och intensivt. Detta resultat stöder, diverse osäkerhetsmoment till trots, tankegångarna i den motivationsbaserade förstärkningsteorin.

Sammanfattande diskussion

I denna studie har jag kvantitativt undersökt olika aspekter av elektroniska politiska diskussionsforum. Studien har empiriskt belyst två teoretiska tankeskolor, mobiliserings- och förstärkningsteorierna. Den kvantitativa metodologiska lösning som jag har använt i studien är dock behäftad med vissa validitetsproblem vilka här bör diskuteras. Oundvikligen förmår denna metod inte fånga upp de förändringar i politiskt engagemang som sker på individnivå. Följaktligen kan studiens resultat inte ses som annat än riktgivande, som en första kartläggning av den politiska aktiviteten på internet. Man kan således inte med denna metod med säkerhet hävda att en medborgare som tidigare inte deltagit i politiken numera deltar elektroniskt. Att komplettera denna studies resultat med enkät- eller intervjudata vore därmed motiverat i framtida studier.

I studiens resultat kan ändå överlag mera stöd för förstärkningsteorin än för mobiliseringsteorin skönjas. Aktiviteten på de partiknutna forum som granskats förefaller i tre av fyra fall tämligen liten. Samlingspartiets forum uppvisar en högre aktivitetsnivå än de övriga partiknutna forumen. Synnerligen beklämmande, med avseende på mobiliseringsteorins visioner, är det faktum att aktiviteten på Centerns medlemsforum var den klart lägsta. Även om Centerns anhängare inte kan anses vara de mest frekventa internetanvändarna i Finland är det ändå mycket förvånande att inte ens de politiskt intresserade partimedlemmarna vill diskutera politik på internet. Att de socialistiska partierna, med ett förflutet som masspartier, saknar diskussionsforum är även det något överraskande. Härvidlag kan en förklaring till avsaknaden vara att partierna vill undvika en öppen diskussion vilken inte nödvändigtvis blir gynnsam för partiet. Strandberg (2003, 82) fann exempelvis att diskus-

sionsinläggen på Socialdemokraternas numera nedlagda forum oftast var kritiska mot partiet och dess politiker.

Granskningen av debatternas livlighet och intensitet resulterade också i mer stöd för förstärkningsteorin; debatterna på Samlingspartiets forum var livligare och intensivare än debatterna på de andra partiknutna forumen. Överlag föreföll debatternas livlighet och intensitet dålig emedan verkligt konstruktiva debatter oftast lyste med sin frånvaro. Detta manar till försiktighet kring de elektroniska debatternas möjligheter att medföra ett större, och kanske mer fördjupat, medborgarengagemang.

Indikationer på förstärkning upptäcktes även på samtliga partiforum då antalet medborgare som deltar i de elektroniska debatterna granskades. Bara det konstaterade faktumet att högst åtta olika medborgare deltog i 91,7 % av alla diskussionstrådar vittnar om ett svagt intresse för att diskutera politik på internet. Här måste man dock komma ihåg att denna studie ingalunda har belyst all politisk diskussion på nätet. Givetvis existerar politiska diskussioner även annorstädes än på partiernas forum. Därför är konklusionen härvidlag av nöden endast riktgivande och inte slutgiltig, i teorin är det fullt möjligt att merparten av mobiliseringen sker på andra elektroniska diskussionsarenor. Jämförelsen av två diskussionsforum belägna på samma icke-partiknutna webbplats resulterade dock även den i stöd för förstärkningsteorins tankegångar. Fler medborgare diskuterade intensivare och livligare på ett icke-politiskt forum än på ett politiskt forum. Eftersom den yttre kontexten för dessa två forum var den samma antyder resultaten att medborgarens val bland ett politiskt och ett icke-politiskt alternativ oftare blir det icke-politiska. Här bör det påpekas att även denna jämförelse bör ses som tentativ och ingalunda definitiv. Givetvis vore en jämförelse mellan ett större antal forum att föredra i framtida studier av liknande karaktär.

Även om studiens resultat till största delen manar till försiktighet kring internets mobiliserande effekter kan en liten strimma hopp skönjas. Överlag syns en utveckling över tid som antyder en svag men ibland signifikant förbättring sett till de flesta av de aspekter som granskats i denna studie. Av störst intresse finner jag här det faktum att antalet medborgare som deltar i diskussionerna signifikant ökat med 0,87 debattörer i medeltal mellan den första och den sista granskningstidpunk-

ten. Frågan är dock huruvida detta är ett resultat av att tillgången till internet har ökat i Finland, eller om den relativa andelen medborgare som använder internet till politisk aktivitet faktiskt har ökat. Dessvärre är den utveckling som sker så långsam att det således med största sannolikhet dröjer mycket länge innan man överhuvudtaget kan se några tecken på mobilisering av massorna. Beaktansvärt är också att kodningstidpunkt 2, inför riksdagsvalet 2003, inte medförde några större trendbrott i aktiviteten på forumen. Framförallt ökade inte antalet diskuterande medborgare överlag så mycket som man kunnat vänta i en dylik elektoral kontext. Att den elektroniska politiken, den större massmediala uppmärksamheten inför ett val (Asp 1986, 108) till trots, inte lockat märkbart fler medborgare är ett resultat som följer de andra resultatens huvudmönster. Det förefaller svårt att hitta effektiva sätt att locka medborgarna till den elektroniska politiken. En ökad mediebevakning av politiken tycks inte resultera i att fler medbor-

gare finner intresse för ett djupare politiskt deltagande.

Studiens huvudupptäckter kan summeras som att den elektroniska politiken, i den begränsade form som här har granskats, hittills inte mobiliserar medborgarna i stora skaror. Aktiviteten är överlag mycket liten och på Samlingspartiets forum, där aktiviteten är jämförelsevis hög, är det ändå i medeltal knappa fem medborgare som debatterar i varje diskussionstråd. Debatternas livlighet och intensitet är endast god på Samlingspartiets forum medan de övriga partiknutna forumen har svag intensitet. Fler medborgare förefaller därtill välja andra diskussionsteman framom politik. Slutsatserna av studien blir dels att de finländska elektroniska politiska debatterna överlag är mycket fåtaliga och dels att de debatter som äger rum ingalunda kan kallas för massornas politiska torgmöten utan förefaller tillsvidare endast utgöra de politiskt motiverade medborgarnas klubbar.

REFERENSER

- Altheide, D. och Snow, R. 1979. *Media logic*. London: Sage.
- Altheide, D. och Snow, R. 1991. *Media worlds in the Post-journalism Era*. New York: Aldine de Gruyter.
- Asp, K. 1986. *Mäktiga massmedier: studier i politisk opinionsbildning*. Stockholm: Akademilitteratur.
- Barber, B.R. 1984. *Strong Democracy Participatory Politics for a New Age*. Los Angeles, CA: University of California Press.
- Barber, B.R. 1998. The new telecommunications technology: Endless frontier or end to democracy. Ingår i Noll, R.G. och M.E. Price (red.), *A communications cornucopia*. Washington, DC: Brooking Institution.
- Bentivegna, S. 1998. *Talking Politics on the Net*. Research Paper R-20/1998, The Joan Shorenstein Center on Press, Politics and Public Policy, Harvard University.
- Berman, J. och Witzner, D. 1997. Technology and Democracy. *Social Research* 64:3, 1313–1321.
- Bimber, B. 1999. The Internet and Citizen Communication With Government: Does the Medium Matter?. *Political Communication* 16, 409–428.
- Bimber, B. 2000. The Study of Information Technology and Civic Engagement. *Political Communication* 17, 329–333.
- Blumler, J. och Gurevitch, M. 1995. *The Crisis of Public Communication*. London och New York: Routledge.
- Budge, I. 1996. *The new challenge of direct democracy*. Oxford: Blackwell Publishers Ltd.
- Carlson, T. 2000. *Partier och kandidater på väljarmarknaden studier i finländsk politisk reklam*. Åbo: Åbo Akademis Förlag.
- Carlson, T. och Djupsund, G. 2001. Old Wine in New Bottles? The 1999 Finnish Election Campaign on the Internet. *The Harvard International Journal of Press/Politics* 6:1, 68–87.
- Coleman, S. och Goetze, J. 2001. *Bowling Together: Online public Engagement in Policy Deliberation*. London: Hansard Society.
- Cornfield, M, Lee, R. och Horrigan, J.B. 2003. *Untuned Keyboards Online Campaigners, Citizens and Portals in the 2002 Elections*. Research Report, Institute for Politics Democracy och the Internet.
- Dahl, R. 1989. *Demokratin och dess antagonister*. New Haven, CT: Yale University.
- Dalton, R. 2000. The Decline of Party Identifications. Ingår i Dalton, R. och Wattenberg, M. (red.), *Parties without Partisans Political Change in Advanced Industrial Democracies*. Oxford: Oxford University Press.
- Davis, R. 1999. The Internet and Political Participation. Paper, PSA Annual Conference, University of Nottingham.
- Djupsund, G. och Carlson, T. 2003. Cathing the 'wired voters'? Campaigning on the Internet. *Nordicom-Information* 25:1–2, 39–50.
- Gibson, R. Lusoli, W. och Ward, S. 2002. Online Campaigning in the UK: The Public Respond?. Paper, Annual Meeting of the American Political Science Association, Boston.
- Gibson, R. och Ward, S. 1998. UK Political Parties and the Internet "Politics as Usual" In the New Media?. *Harvard International Journal of Press/Politics* 3:3, 14–38.

- Gibson, R. och Ward, S. 1999. Political Participation And The Internet In Europe: Who Wants And 'Wants-Not' To Engage In Online Debate. Paper, PSA Annual Conference, University of Nottingham.
- Harwood, P. och Lay, C. 2001. Surfing Alone: The Internet as a Facilitator of Social and Political Capital?. Paper, Annual Meeting of the American Political Science Association, San Fransisco.
- Hill, K. och Hughes, J. 1998. *Cyberpolitics: Citizen Activism in the Age of the Internet*. New York: Rowman och Littlefield.
- Holsti, O.R. 1969. *Citent Analysis for the Social Sciences and Humanities*. Reading: Dolson-Westley.
- Kamarck, E. 1999. Campaigning on the Internet in the Elections of 1998. Ingår i Kamarck, E. och Nye, J. (red.), *Democracy.com? Governance in a Networked World*. Hollis, NH: Hollis Publishing.
- Kirchheimer, O. 1966. The Transformation of Western European Party Systems. Ingår i LaPalombara, J. och Witzner, M. (red.), *Political Parties and Political Development*. Princeton: Princeton University Press.
- Löfgren, K. 2001. *Political Parties and Democracy in the Information Age The Cases of Denmark and Sweden*. Copenhagen: Institute of Political Science, Copenhagen University.
- Mair, P. och van Biezen, I. 2001. Party Membership in Twenty European Democracies, 1980–2000. *Party Politics* 7, 5–21.
- Norris, P. 1999a. Who Surfs Café Europa? Virtual Democracy in the U.S. and Western Europe. Paper, 1999 Annual Meeting of the American Political Science Association, Atlanta.
- Norris, P. 1999b. Who Surfs? New Technology, Old Voters and Virtual Democracy. Ingår i Kamarck, E. och Nye, J. (red.), *Democracy.com? Governance in a Networked World*. Hollis, NH: Hollis Publishing.
- Norris, P. 2001a. *A Virtuous Circle: Political Communication in Post-Industrial Societies*. New York: Cambridge University Press.
- Norris, P. 2000. The Internet in Europe: A New North-South Divide?. *Harvard International Journal of Press/Politics* 5, 1–12.
- Norris, P. 2001a. *A Virtuous Circle: Political Communication in Post-Industrial Societies*. New York: Cambridge University Press.
- Norris, P. 2001b. *Digital Divide? Civic Engagement, Information Poverty och the Internet Worldwide*. New York: Cambridge University Press.
- Norris, P. 2001c. Digital Parties: Civic Engagement och Online Democracy. Paper, The ECPR Joint Session, Grenoble.
- Norris, P. 2001d. *Preaching to the Converted? Pluralism, Participation, and Party Websites*. Paper, The Joan Shorenstein Center on Press, Politics and Public Policy, Harvard University.
- Rheingold, H. 1993. *The Virtual Community: Homesteading on the Electronic Frontier*. Reading, Mass.: Addison-Wesley.
- Salokangas, R. 1999. From Political to National, Regional and Local: The Newspaper Structure in Finland. *Nordicom Review* 20, 77–105.
- Sarrow, S. 2000. Parties without Members? Party Organization in a Changing Electoral Environment. Ingår i Dalton, R. och Wattenberg, M. (red.), *Parties without Partisans Political Change in Advanced Industrial Democracies*. Oxford: Oxford University Press.
- Shah, D. Kwak, N. och Holbert, L. 2001. "Connecting" and "Disconnecting" With Civic Life: Patterns of Internet Use and the Production of Social Capital. *Political Communication* 18, 141–162.
- Strandberg, K. 2003. Medborgardiskussioner på Internet – En studie av elektroniska diskussionsforum i en finländsk kontext. Licentiatavhandling, Åbo Akademi.
- Stromer-Galley, J. 2000. Online Interaction and Why Candidates Avoid It. *Journal of Communication* 50:4, 111–132.
- Sundberg, J. 1996. *Partier och Partisystem i Finland*. Esbo: Schildts Förlag.
- Swanson, D. och Mancini, P. 1996. *Politics, Media, and Modern Democracy An International Study of Innovations in Electoral Campaigning and Their Consequences*. Westport: Praeger Publishers.
- Wilhelm, A.G. 1999. Virtual Sound Boards: How Deliberative is On-line Political Discussion?. *Information, Communication and Society* 1:3, 313–338.